

III. Universitetets udbygning på længere sigt

I den bearbejdning af planerne for universitetets udbygning på længere sigt, der løbende er sket siden Dispositionsplanudvalget i 1966 afgav sin betænkning om »Københavns universitets udbygning«, har udbygningsspørgsmålet været opdelt i to hovedgrupper, nemlig dels udbygningerne i Nørre Fælled-området med omkringliggende arealer for det lægevidenskabelige fakultet og dele af det matematisk-naturvidenskabelige fakultet, dels udbygningerne på andre arealer i København for det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske fakultet samt evt. dele af det matematisk-naturvidenskabelige fakultet.

Sondringen mellem de to grupper skyldes, at medens der i Nørre Fælledområdet findes et klart afgrænset areal og hvor planlægningen derfor har kunnet få karakter af en konkret bygnings- og arealanvendelsesplanlægning, har det for de 3 humanistiske fakulteter i en lang periode været uvist, på hvilke arealer udbygningen skulle ske, og planlægningen for disse fakulteter har derfor primært taget sigte på at belyse oversigtlige arealbehov samt den mest hensigtsmæssige lokalisering.

A. Udbygningen i Nørre Fælledområdet m.m.

For planlægningen af universitetets udbygning i Nørre Fælledområdet og omkringliggende arealer har det været et hovedsynspunkt, at der i dette geografiske område på længere sigt skal dannes et biologisk-naturvidenskabeligt uddannelsescenter.

Københavns universitets bygningsanlæg skal her integreres med andre uddannelsesinstitutioners og på langt sigt må det forventes, at uddannelse og forskning i centret vil blive organiseret og administreret efter ensartede principper, muligvis i en helhedsorganisation, i det omfang en sådan kan gennemføres med fornøden hensyntagen til de enkelte institutioners egenart.

A.1. Uddannelsesstrukturelle hensyn

En skitse til en uddannelsesmæssig integration blev præsenteret i rapporten »Københavns universitets placeringsmuligheder i Stor-københavns centrale byområder«, bilag C, af nov. 1968.

Der blev her givet et eksempel på sammensætningen af en bred biologisk grunduddan-

nelse af 1¹/₂-års varighed, opbygget over fagene biologi, kemi, fysik, matematik, elementær statistik, psykologi og filosofikum.

Grunduddannelsen tænkte efterfulgt af mere specialiserede uddannelser, ligeledes organiseret i studieførløb af 1¹/₂-års varighed.

Om forholdet til andre uddannelsesinstitutioner anførtes i bilag C bl.a.:

»De ovenfor beskrevne perspektiver i retning af en mere fleksibel og rationel studiestruktur kan uden tvivl få langt større dimensioner, såfremt man ikke blot betragter universitetets forskning og uddannelser men også anden forskning og højere og videregående uddannelse indenfor den biologisk-medicinske sektor. Planlægningsrådets indstilling om udbygning af universitetskapaciteten øst for Storebælt omtaler forsknings- og uddannelsesvirksomheden ved Tandlægehøjskolen, Farmaceutisk højskole samt Danmarks højskole for legemsøvelser. Hvad angår de to første institutioner mener man, som tidligere nævnt, at der ikke består større vanskeligheder ved at indpasse disse i et kommende biologisk centers forsknings- og uddannelsesvirksomhed. Med hensyn til Danmarks højskole for legemsøvelser har denne nære relationer til univer-

sitetets gymnastikteoretiske laboratorium, og dette har igen nære relationer til de biologisk-medicinske grundfag (anatomi, fysiologi m.m.). Endvidere vil en udbygning af det gymnastikteoretiske laboratorium give forskningsmuligheder for andre uddannelsesretninger, f.ex. *biologer* med speciel interesse for human fysiologi m.m., *læger* (idrætslæger, fysioterapeuter, orthopæder, revalideringslæger, industrilæger o.a.), *paramedicinske uddannelser* (fysioterapeuter, ergoterapeuter, afspændingspædagoger), *ingeniører* (bioteknikere, rationaliseringsingeniører - det nye tværvidenskabelige forskningsområde, *ergonomien* vil have sit naturlige biologiske hjemsted på et sådant center).«

Om behovet for integration internt på universitetet mellem på den ene side de biologiske og medicinske fag og på den anden side de rene naturvidenskabelige fag, hedder det i bilag C:

»Biologi og medicin er i samme grad afhængig af disciplinerne *matematik, fysik og kemi*, som da også indgår i studieplanerne for begge fakulteter. For disse fags vedkommende melder der sig imidlertid specielle problemer, idet der principielt kan være tale om dels at opretholde dem i det omfang, hvori de er nødvendige basal- og hjælpefag for biologi og medicin og dels at søge dem fuldt udbygget indenfor det geografisk definerede område. Den sidste mulighed forekommer helt urealistisk, og den lades derfor ude af betragtning. En konsekvens heraf må være, at udbygning af matematik, fysik og kemi indenfor centret må ske op til det niveau, hvor et betragteligt antal biologer og medicinere er afhængig af løbende kontakt med disse fag. Over dette niveau må kontaktbehovet dækkes gennem en løsning af kommunikationsproblemet fra det biologiske til det matematisk-fysiske center, hvilket ikke skulle rumme uoverstigelige vanskeligheder, da det kun berører et beskedent antal forskere, lærere og studerende.

Undervisningen i disse discipliner (matematik, fysik, kemi), i det omfang denne udnyttes af studerende under biologiske og medicinske studielinier, gives i øjeblikket af de matematiske, fysiske og kemiske laboratorier i *H. C. Ørsted-instituttet*, Universitetsparken 5 samt af det *medicinsk-kemiske institut*, Rådmandsgade 71. Uden en sådan undervisning placeret indenfor centret vil dette ikke kunne fungere tilfredsstillende. På grund af den matematisk-fysiske faggruppes velmotiverede udflytningsønsker er den fremtidige disposition over *H. C. Ørstedinstituttet* et kardinalpunkt i centrets eventuelle etablering.

På grundlag af dispositionsplanudvalgets betænkning af 1966 om Københavns Universitets udbygning og Planlægningsrådets indstilling om udbygning af universitetskapaciteten øst for Storebælt må man som den sandsynligste løsning antage, at *H. C. Ørstedinstituttet helt eller delvis rømmes af den matematisk-fysiske faggruppe*.

Under denne forudsætning anses det for nødvendigt: (1) at fagene matematik, fysik og kemi opretholdes på Nørre Fælled i det omfang, der dikteres af de biologiske fags behov. Det er nærliggende at tænke sig fagene placeret i *H. C. Ørstedinstituttets* bygninger. Arealbehovet for disse fag lader sig dog ikke opgøre på nuværende tidspunkt, idet det afhænger af, hvilket af de to alternativer der realiseres:

- (a) om fagenes servicefunktion for de biologiske fag lader sig overbygge med egen specialforskning og -undervisning i et sådant omfang, at det biologiske center kan gøres attraktivt også for matematikere, fysikere og kemikere takket være forskningsmuligheder indenfor biomatematik, biofysik og biokemi. Denne løsning er pladskrævende men fagligt langt at foretrække.
- (b) eller om der indenfor centret kun lader sig opretholde matematik, fysik og kemi på service-niveau. I så fald er pladskrævne beskedne, idet den avancerede forskning og undervisning må muliggøres gennem samarbejde med det matematisk-fysisk-kemiske center lokaliseret andetsteds.«

A.2. Fysisk planlægning

I et tidligere afsnit i årbogen er der redegjort for de løbende og igangsatte bygningsarbejder på og omkring Nørre Fælled.

Om udbygningen iøvrigt i Nørre Fælled-området har Folketinget med lov af 4. juni 1970 om Københavns universitets placering og universitetscentre vedtaget (lovens § 1):

»Københavns universitets udbygning gennemføres på de arealer, som universitetet allerede råder over, samt på arealer, der erhverves inden for et område, som begrænses af Jagtvejen, Tagensvej, Haraldsgade og Vermundsgade.«

I betænkningen af 15. maj 1970 over forslaget til ovennævnte lov hedder det uddybende:

»For så vidt angår Københavns universitets udbygning, forudsættes det lægevidenskabelige og det matematisk-naturvidenskabelige fakultet udbygget

i området på og omkring Nørre Fælled som nævnt i lovforslagets § 1 . . . «

Det er værd at bemærke, at der i nævnte betænkning tales om det matematisk-naturvidenskabelige fakultet som en helhed, i modsætning til det synspunkt om en opdeling af fakultetet, der kom til udtryk i beretningen fra folketingsudvalget af 30. september 1969. Heri giver udvalget tilslutning til:

» . . . at det lægevidenskabelige fakultet og de biologiske fag under den naturhistorisk-geografiske faggruppe udbygges på arealerne på og omkring Nørre Fælled, og at de øvrige dele af faggruppen placeres i Danmarks tekniske højskoles hidtidige bygninger på Øster Voldgade og ved Sølvtorvet.«

Synspunktet om en deling af fakultetet var sammenfaldende med tankegangen i Dispositionsplanudvalgets betænkning fra 1966, hvorefter såvel de 3 humanistiske fakulteter som den matematisk-fysiske faggruppe forudsattes udflyttet til et nyt udbygningsareal.

Den ændrede opfattelse fra foråret 1970, hvorefter fakultetet ikke ønskes opdelt på to geografisk adskilte områder, er i overensstemmelse med det matematisk-naturvidenskabelige fakultets egne ønsker, idet fakultetet ser betydelige fordele ved at bevare den geografiske nærhed mellem dets to hovedfaggrupper.

For den fysiske planlægning i Nørre Fælledområdet m.m., har universitetets ledelse draget konsekvensen af den nye situation og der blev i maj 1970 nedsat en planlægningsgruppe, der fik til opgave bl.a. at belyse det matematisk-naturvidenskabelige fakultets arealbehov under den forudsætning, at hele fakultetet skulle lokaliseres på og omkring Nørre Fælled.

A.3. Status for planlægningen på og omkring Nørre Fælled

Planlægningsområdet, der skal omfatte de geografiske områder, hvor det lægevidenskabelige og det matematisk-naturvidenskabelige fakultet er lokaliseret, er betydeligt mere omfattende end Nørre Fælledområdet (der er betegnelsen for det trekantede areal mellem Jagtvej, Tagensvej og Nørre Allé).

Mod nord afgrænses planlægningsområdet af Haraldsgade (jvf. lovens § 1) og mod syd af

Øster Voldgade. Det rummer de nuværende bygninger omkring Botanisk Have, de to hidtidige DTH-komplekser ved Øster Voldgade og ved Sølvgade, de eksisterende universitetsbygninger på Nørre Fælled, Blegdams-hospitalets areal, samt det ny udbygningsområde mellem Jagtvej og Haraldsgade. For planlægningsområdet er anvendt betegnelserne Nørrebro-centret eller det biologiske center.

Planlægningsgruppen har i sommeren 1970 fremlagt en del arbejdsrapporter til drøftelse i centerudvalget under konsistorium og det forventes, at gruppen færdiggør sit arbejde med det matematisk-naturvidenskabelige fakultets udbygningsproblemer i marts 1971.

Herefter vil der med generalplanen for Pannuminstituttet og ovennævnte rapport være skabt grundlag for en vurdering af, i hvilket omfang universitetets bygningsanlæg bør udbygges i Nørrebro-centret.

Det må herefter forventes, at der for de øvrige uddannelsesinstitutioner i det biologiske center foretages tilsvarende opgørelser over behov og forventninger til den fremtidige udvikling og at der af undervisningsministeriet tages skridt til en koordinering af udbygningen i det samlede planlægningsområde.

A.4. Udbygningsbehovet for det matematisk-naturvidenskabelige hovedområde ved Københavns universitet

I 1980 må det i henhold til foreliggende prognoser forventes, at studenterbestanden øst for Storebælt ved de matematisk-naturvidenskabelige fag vil være af størrelsen 5.000–6.000 studerende (3.165 i 1969–70).

Det er af planlægningsgruppen foreslået, at der på længere sigt regnes placeret maksimalt ca. 3.200 matematisk-naturvidenskabelige studerende i det biologiske center, fordelt med ca. 1.000 i den matematisk-fysiske faggruppe og ca. 2.200 i den naturhistorisk-geografiske faggruppe.

Den øvrige del af studenterbestanden må herefter lokaliseres ved andre uddannelsescentre øst for Storebælt, først og fremmest ved Roskilde universitet. Det er dog antaget, at der i det humanistiske-samfundsvidenskabelige center på Amager kan placeres 4–500 matema-

tisk-naturvidenskabelige studerende med særlig tilknytning til de samfundsvidenskabelige fag.

Det samlede arealbehov for de ovennævnte 3.200 studerende i Nørrebro-centret er beregnet til ca. 172.000 m² brutto-etageareal, som fordeler sig med ca. 118.000 m² i normale bygningsanlæg (excl. kantiner og studenterfaciliteter), og ca. 54.000 m² i specielle forskningsanlæg, museer, større samlinger o.l.

Fakultetets nuværende bygningsanlæg i Nørrebro-centret (excl. kantiner og studenterfaciliteter) udgør ca. 109.000 m² br.etageareal, fordelt med ca. 71.000 i normale bygningsanlæg og ca. 38.000 i specielle anlæg.

Hertil kommer udbygningsbehovet for kantiner og studenterfaciliteter. Disse funktioner rummes ved fakultetet i dag i ca. 2.500 m² brutto-etageareal. Der er af rektor nedsat et udvalg, der specielt skal belyse behovet for kantineudbygningen og det må forventes, at der i Nørrebro-centret må ske en vis udvidelse af disse fællesfunktioner. Det er dog givet, at udvidelser må ske i nøje koordination med tilsvarende udbygninger ved områdets øvrige uddannelsesinstitutioner.

En nøjere analyse af de bebyggelsesmæssige muligheder i Nørrebro-centret har godtgjort, at udbygningsbehovet ved det matematisk-naturvidenskabelige hovedområde i Nørrebro-centret, ca. 63.000 m² brutto-etageareal, sandsynligvis vil kunne dækkes ved fakultetets overtagelser af de hidtidige DTH-komplekser samt ved opførelse af nye bygninger i Nørrebro-centrets nordlige afsnit. Hertil kommer en endnu ikke nøjere afklaret udbygning med kantiner og studenterfaciliteter.

Den samlede udbygning vil kun beslaglægge en mindre del af den nuværende arealreserve i Nørrebrocentret og vil næppe hindre, at der også kan foretages en betydelig udbygning for de biologiske og medicinske fag i centret, både ved det lægevidenskabelige fakultet og ved de øvrige uddannelsesinstitutioner.

Det er i nævnte analyse godtgjort, at udnyttelsesgraden af Nørrebrocentrets grundarealer som et gennemsnit bør være 0,9-1,0, bl.a. af hensyn til en hensigtsmæssig og økonomisk tilvejebringelse af friopholdsarealer og parkeringsarealer.

B. Udbygningen for de tre humanistiske fakulteter

I universitetets årbog 1967-68 gjordes rede for planlægningsarbejdet i 1968, afsluttende med omtalen af rapporten af 15. november 1968 om »Københavns universitets placering i Storkøbenhavns centrale byområder«. Heri argumenterede universitetet for, at dets udbygning på længere sigt måtte ske på et stort, sammenhængende og ubebygget areal, placeret så nær Københavns City som muligt, idet navnlig det filosofiske og det rets- og statsvidenskabelige fakultet havde behov for en central beliggenhed.

B.1. Et humanistisk-samfundsvidenskabeligt uddannelsescenter

Det har for universitetet været et hovedsynspunkt at udbygningen for de 3 humanistiske fakulteter bør finde sted på et areal, der er tilstrækkeligt stort til, at det også kan rumme

andre beslægtede uddannelsesinstitutioner, således at de 3 fakulteter på længere sigt kan blive en integreret del af et humanistisk-samfundsvidenskabeligt uddannelsescenter, i overensstemmelse med de af Planlægningsrådet for de højere uddannelser udtrykte tanker herom.

Af sådanne beslægtede institutioner skal i flæng nævnes: Danmarks Biblioteksskole, Danmarks sociale Højskole, Handelshøjskolen, Det kgl. akademi for de skønne kunster, Filmskolen, Det kgl. Musikkonservatorium, journalist-skolen m.fl. For adskillige af disse gælder, at også deres nuværende lokaleforhold er utilfredsstillende og at de i 1970'erne må formodes at skulle have nye bygningsanlæg.

Det er universitetets opfattelse, at såfremt tanken om et humanistisk-samfundsvidenskabeligt uddannelsescenter i København skal realiseres, er det af største betydning, at de forskellige institutioners forestående udbygninger

bliver koordineret i en fælles plan. Hvis nemlig udbygningen i 1970'erne finder sted på tilfældigt, spredt beliggende arealer, vil chancen for at gennemføre en geografisk samling af beslægtede institutioner være forskertset for en meget lang periode.

Derfor har universitetet lagt vægt på, at udbygningen for dets 3 humanistiske fakulteter – uanset at pladskravet for disse er relativt beskedent – finder sted i et område, der på kortere og længere sigt indbyder til en mere omfattende udbygning med uddannelsesinstitutioner.

B.2. Planlægningsarbejdet i perioden november 1968–november 1970

Sideløbende med folketingsudvalgets arbejde i vinteren 1968/69 blev der i den offentlige debat fremlagt forskellige synspunkter og argumentationer for den mest hensigtsmæssige lokalisering af udbygningsarealet, idet der på daværende tidspunkt forelå 3 muligheder.

Der var mulighed for placering, dels i industriområdet på det ydre Nørrebro, dels i Høje Tåstrup, dels på et areal i Kalvebodkilen, d.v.s. på de inddæmmede og de vandfyldte arealer mellem bebyggelserne på Amager og i Hvidovre.

B.2.1. Lovforslag af 14. marts 1969

I et forslag af 14. marts 1969 til lov om centre for højere uddannelser og Københavns universitets placering stillede undervisningsministeren forslag om, at Københavns universitets udbygning delvis fandt sted i Nørrebrocentret, jvf. tidligere afsnit A.2.

I lovforslagets § 2 hed det yderligere:

»Derudover erhverves der andetsteds i hovedstadsområdet arealer, der er tilstrækkeligt store til også at sikre universitetets udbygning på langt sigt.«

I bemærkningerne til lovforslaget udtaltes bl.a.:

»Regeringen må derimod, bl.a. af de i betænkningen af november 1968 fra Københavns universitet anførte grunde, nære betænkelighed ved iøvrigt at basere Københavns universitets fremtidige udbygning på de i arbejdsgruppens rapport af 3. august 1968 beskrevne andre arealer inden for

området Jagtvejen, Tagensvej, Rovsingsgade og Lyngbyvejen og på de nuværende militære arealer i Svanemøllearealet, uanset at der her ville kunne opføres et etageareal, som er dobbelt så stort som universitetets i dag opgjorte behov.«

Med disse bemærkninger måtte herefter den første af de 3 ovennævnte muligheder for lokaliseringen betragtes som værende udelukket.

I forslaget bemærkninger understøtter regeringen yderligere tanken om den geografiske samling af beslægtede uddannelsesinstitutioner. Det hedder således:

»Regeringen må derfor gå ind for, at man søger tilvejebragt andre og mere hensigtsmæssige arealer, som kan sikre universitetets udbygning på lang sigt, foreløbig dog bortset fra det lægevidenskabelige fakultet og den naturhistorisk-geografiske faggruppe. Man finder i denne forbindelse at måtte konstatere, at en geografisk samling af alle universitetets aktiviteter som følge af de allerede iværksatte dispositioner ikke vil kunne realiseres indenfor overskuelig tid, og at bestræbelserne derfor foreløbig må koncentrere sig om at tilsikre en samlet placering af naturligt sammenhørende fagområder, herunder også sådanne, som ikke traditionelt har været henlagt til universitetet. En samlet placering af eksempelvis universitetets og handelshøjskolens samfundsvidenskabelige studier vil således indebære uddannelses- og forskningsmæssige fordele.«

Af ovenstående citat fremgår yderligere indirekte, at regeringen på daværende tidspunkt var indstillet på, at også den matematisk-fysiske faggruppe under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet skulle udflyttes fra dets nuværende beliggenhed, jvf. det foregående afsnit A.2.

Bemærkningerne til lovforslaget indeholder tillige en omtale af de to øvrige placeringsmuligheder, Høje Tåstrup og Amager. Herom hedder det:

»Om Høje Tåstrup gælder det, at der i Høje Tåstrup kommune og syd på i Thorslunde-Ishøj kommune fortsat er mulighed for at erhverve store arealer til universitetsformål. Trafikalt set er disse arealer vel beliggende, idet der i begyndelsen af 1970-erne vil være etableret S-togsforbindelser til en ny station, som ligger nær disse arealer, ligesom de ligger centralt i forhold til det overordnede vej-system, som er påbegyndt eller planlagt til gennemførelse i 1970-erne. Der er imidlertid flere alternative muligheder for en endelig arealplacering, som i givet fald måtte forhandles nærmere

med bl.a. de stedlige kommunale myndigheder. Undervisningsministeriet har imidlertid ikke uden en forudgående behandling i folketinget fundet at kunne optage sådanne forhandlinger.

Til Københavns universitets forslag om en udflytning til Kalveboderne-Vestamager knytter der sig en række betydelige usikkerhedsmomenter. Det er således en absolut forudsætning for planens gennemførelse, at Københavns lufthavn på længere sigt flyttes til Saltholm. Selv om der med lovforslaget om bygning af en lufthavn på Saltholm tilvejebringes en principbeslutning herom, tilbagestår en række væsentlige forudsætninger, som må afklares, før man med rimelighed vil kunne træffe en så vidtrækkende beslutning, som en placering af universitetet helt eller delvis på Vestamager indebærer.«

Lovforslaget indeholdt endvidere forslag til oprettelse af et uddannelsescenter ved Roskilde.

De vigtigste konsekvenser heraf for Københavns universitet skulle være,

dels at Københavns universitets kapacitet på længere sigt fastsættes til 20-25.000 studerende og

dels at man i Roskildecetret kunne påbegynde undervisning til aflastning af de store fag under det filosofiske fakultet, af visse fag under den matematisk-fysiske faggruppe og senere af det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet. En sådan aflastning skulle i 1970-erne sigte på at reducere væksten i tilgangen af studerende til Københavns universitet med ca. 50 pct.

B.2.2. Universitetets rapport af marts 1969 om 2 udflytningsmuligheder

Omtrent samtidig med fremsættelsen af ovenomtalte lovforslag, fremlagde Københavns universitet en rapport af marts 1969 om »Københavns universitets 2 udflytningsmuligheder i Københavnsregionen«.

Der blev i rapporten opstillet følgende forudsætninger om en hensigtsmæssig fordeling af studerende mellem Københavns og Roskildes universiteter:

<i>Københavns universitet</i>	ca. 24.000 stud.
heraf i Nørrebrocentret..	ca. 8.000 stud.
(i medicinske og biologiske fag.....)	ca. 6.000 stud.)
(i naturhistoriske fag....)	ca. 2.000 stud.)

og andetsteds i Københavnsområdet.....	ca. 16.000 stud.
(i humanistiske og samfundsvenskabelige fag	ca. 12.000 stud.)
(i matematisk-naturvidenskabelige fag.....)	ca. 4.000 stud.)

Roskilde universitet (i humanistiske og samfundsvenskabelige fag)..... ca. 18.000 stud.

Rapporten indeholdt en beskrivelse af udbygningsmulighederne i Høje Tåstrup og i Kalvebodkilen og der omtaltes fordele og ulemper ved de to placeringer.

Universitetet fandt ikke, at der, på det da foreliggende grundlag, kunne træffes en endelig beslutning om udbygningsarealets placering, men anbefalede, at der omgående blev nedsat en arbejdsgruppe, der skulle undersøge en række planlægningsmæssige forhold, til grundlag for en endelig beslutning.

Der blev foreslået et undersøgelsesprogram, hvori følgende skulle belyses: Interne universitetsplanmæssige forhold, byplanmæssige undersøgelser, trafikale forhold, koordinering med egnsplanlægningen og teknisk-økonomiske forhold.

B.2.3. Beretning af 30. september 1969 fra udvalget angående forslag til lov om centre for højere uddannelse og Københavns universitets placering

Folketingsudvalgets beretning af 30. september 1969 indeholdt en tilkendegivelse af, at udvalget fandt en hurtig udbygning af Roskilde universitet særdeles påkrævet.

Yderligere var udvalgets flertal nu af den opfattelse,

»... at en langsigtet løsning af Københavns universitets øvrige udbygningsproblemer bør søges på Vestamager eller på en kommende inddæmning af Kalveboderne. En endelig afgørelse bør dog afvente resultatet af det udredningsarbejde, der under ledelse af en af undervisningsministeren nedsat styringsgruppe er sat igang omkring 1. august 1969...«

I sammenhæng med dette synspunkt citeres yderligere fra beretningen:

»Med iværksættelse af den omtalte udbygning ved Roskilde finder flertallet, at det ikke vil være rimeligt at søge Københavns universitets udbygningsproblemer løst på arealer ved Høje Tåstrup og i Thorslunde-Ishøj kommune.«

B.2.4. Forslag af 28. november 1969 til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre

Lovforslaget af 28. november 1969 er i store træk en genfremsættelse af det tidligere omtalte forslag af 14. marts 1969, idet der dog i forslagens bemærkninger er indføjet de i folketingsudvalgets beretning af 30. september 1969 fremsatte synspunkter om Københavns universitets udbygning.

Resultatet af folketingsudvalgets arbejde i perioden november 1968–november 1969 var således, at 2 af de oprindelige 3 lokaliseringsmuligheder for universitetets udbygning blev udelukket og at der nu var almindelig politisk enighed om, at udbygningen bør ske i Kalvebodkilen, såfremt hensynet til den øvrige planlægning ellers tillader det.

Dette gjaldt dog ikke udbygningen for det lægevidenskabelige fakultet og den naturhistorisk-geografiske faggruppe, som fortsat regnedes placeret i Nørrebrocentret.

Om den matematisk-fysiske faggruppe siges det, at visse dele heraf med fordel kunne udbygges i tilknytning til Risøanlæggene, men ellers omtales denne faggruppes udbygningsproblemer ikke nøjere.

B.2.5. Undervisningsministeriets rapport af november 1969 »Universitet i Kalvebodkilen«

Den af undervisningsministeriet d. 1. august 1969 nedsatte styringsgruppe afleverede i december 1969 en rapport om mulighederne for at udbygge Københavns universitet i Kalvebodkilen.

Rapportens tekniske afsnit blev udarbejdet af arkitekterne m.a.a. Ib Andersen og E. Juul Møller og disse drog følgende 4 hovedkonklusioner:

- »a. Kun under forudsætning af, at Kastrup lufthavn er afviklet endeligt med udgangen af 1985, vil det kunne overvejes at placere en udbygning af Københavns universitet i Kalve-

bodkilen. Opfyldes denne forudsætning ikke, vil det være uforsvarligt at påregne en sådan udflytning.

- b. Såfremt der gennemføres en samlet planlægning af området, synes en udbygning af Universitetet i Kalvebodkilen med arealudlæg på 360 ha forenelig med krav om udlæg af arealer til overordnede regionale funktioner, herunder rekreative anlæg, samt til boligbebyggelse.
- c. Såfremt der sker en afklaring af de øvrige investeringer i Kalvebodkilen i form af definitive beslutninger om trafik anlæggene, og såfremt det i øvrigt stemmer overens med den kommende egnsplans overordnede bystruktur, synes det muligt at placere en udbygning af dele af Københavns universitet i Kalvebodkilen.
- d. Såfremt der kan ske en tidsmæssig koordinering af planlægnings- og beslutningsprocessens enkelte led, skønnes den tidlige tænkelige udflytning af de første faggrupper at kunne ske i 1976. De foreliggende oplysninger gør det dog lige så sandsynligt at regne med, at en udflytning først kan ske i begyndelsen af 1980-erne.«

Styringsgruppen, der dannedes af Bjørn Brynskov, Mogens Fog, Edmund Hansen, Preben Larsen, Hugo Marcussen og Vagn Rud Nielsen, konkluderede:

»Styringsgruppen vil sammenfattende udtale, at lægges der afgørende vægt på, at en beslutning om udbygning af Københavns universitet træffes i nær fremtid, vil det ikke være forsvarligt at vælge en placering i Kalvebodkilen.

Kan beslutningen derimod udskydes, viser konsulentfirmaets rapport, at en placering i Kalvebodkilen er mulig. Dette vil dog forudsætte, at der i nært samarbejde mellem kommunale, regionale og statslige myndigheder kan tilvejebringes et planlægningsresultat, der kan vinde tilslutning hos de mange implicerede parter, og som tilgodeser Universitetets behov.

En udsættelse af beslutningen, indtil dette arbejde er afsluttet, behøver efter styringsgruppens opfattelse ikke at betyde en tilsvarende udsættelse af udflytningstidspunktet (sml. diagram, side 25).

Det har ligget uden for styringsgruppens kommissorium at foretage en afvejning af den i rapporten omhandlede placeringsmulighed med andre løsninger. Man skal i den forbindelse pege på risikoen for, at andre placeringsmuligheder falder bort, mens overvejelserne pågår.«

Universitetets rektor, Mogens Fog, ønskede dog at tilføje:

»Efter mit synspunkt anføres der ikke i rapporten forhold af teknisk, trafikal eller byplanmæssig art, som i sig selv kan hindre, at et universitetsbyggeri i Kalvebodkilen får tildelt en høj prioritet i den overordnede fysiske planlægning.

Jeg finder det godtgjort,

- 1) at der af folketinget, umiddelbart efter endelig beslutning om flytning af Københavns lufthavn til Saltholm, vil kunne træffes beslutning om udbygning af Københavns universitet i Kalvebodkilen.
- 2) at der umiddelbart efter denne beslutning kan iværksættes programmering af universitetsbyggeri samt fastlægges en tidsfølgeplan og en bevillingsramme herfor.
- 3) at der i programmeringsfasen sideløbende kan forhandles med ministeriet for offentlige arbejder, egnplanrådet og Københavns, Tårnby og Hvidovre kommuner om en nøjere geografisk placering af universitetsarealet, om tilpasning af trafik anlæg og anden arealanvendelse, samt opfyldelse af Universitetets behov i øvrigt.

Jeg henviser i denne forbindelse til Beretning fra udvalget angående lovforslag om centre for højere uddannelse og Københavns universitets placering, afgivet den 30.9.1969 af Folketingsudvalget (Folketinget 1968-69), side 65-66, hvor undervisningsministeren i svar på spørgsmål 41 bl.a. anfører, at der er adgang til revision og ændringer af de planer for vejanlæg og arealanvendelse, som lokale myndigheder har vedtaget, under hensyn til indpasningen af et universitetscenter.«

I styringsgruppens arbejde blev der bl.a. anvendt resultater fra »Københavns universitets kommunikationsanalyse 1968«, og det blev i den forbindelse godtgjort, at der var en nøje sammenhæng mellem omfanget af den trafik, som universitetet ville give anledning til – og som på grund af de hårdt belastede vejforbindelser mellem Amager og Sjælland kunne rejse problemer – og den nøjere geografiske placering i Kalvebodkilen.

Det måtte således forventes, at en sydlig placering i Kalvebodkilen, i f.eks. Tårnby kommune, ville resultere i en betydelig biltrafik til og fra universitetet, medens det, ved en nordlig placering, f.eks. syd for Islands Brygge, kunne forventes, at mere end halvdelen af universitetstrafikken vil blive afviklet med lette individuelle transportmidler (cykel, knallert, o.l.).

B.2.6. Universitetets skrivelse af 19. januar 1970 om styringsgruppens rapport

Styringsgruppens rapport blev behandlet i universitetets centerudvalg og udvalgets kommentarer blev meddelt folketingsudvalget i skrivelse af 19. januar 1970.

Centerudvalgets konklusion lød:

»Det er Københavns universitets opfattelse, at der i Kalvebodkilen kan tilvejebringes et velegnet areal for en universitetsudbygning – navnlig for de humanistiske og samfundsvidenskabelige fag inden for Københavns universitet – og for denne udbygnings senere integration i et egentligt uddannelsescenter.

Et hensigtsmæssigt valgt areal i Kalvebodkilen vil således i høj grad opfylde de krav til et udbygningsareals beliggenhed og beskaffenhed, som det i tidligere undersøgelser og vurderinger er fundet væsentligt at søge opfyldt.

Heriblandt skal fremhæves:

Der må udlægges et areal af størrelsesordenen mindst 350 ha. Til brug for den i nærmeste fremtid forestående udbygning af Københavns universitet skal anvendes mindst 150 ha grundareal. Derudover skal arealet – bl.a. med henblik på universitetets fremtidige indpasning i et egentligt uddannelsescenter – rumme reserver på mindst 200 ha for de i dag uforudseelige byggebehov.

Et areal på omkring 350 ha vil m.a.o. gøre det muligt at gennemføre en vis udbygning af Københavns universitet samt give udbygningsmuligheder for andre uddannelsesinstitutioner, som i de kommende år skal flytte til nye arealer i hovedstadsområdet og som er beslægtet med de universitetsfag, der placeres på arealet.

Udbygnings- og reservearealerne skal være sammenhængende og ubebyggede.

Udbygningsarealet bør i tidsafstand være beliggende så nær ved de nuværende universitetsfunktioner, at den daglige kommunikation mellem de enkelte universitetsafsnit ikke forringes væsentligt i forhold til den nuværende situation.

Arealet bør være beliggende centralt i forhold til sådanne eksisterende biblioteker, arkiver, samlinger og andre kulturelle institutioner, som ikke i den nærmeste fremtid kan forudses udflyttet og som specielt de humanistiske og samfundsvidenskabelige fag har behov for at have hyppig – ofte daglig – kontakt med.

Arealet bør være beliggende centralt i forhold til de studerendes bosætningskoncentrationer for derved at kunne undgå at fordyre de studerendes udgifter til transport mellem bopæle og studiesteder.

Det skal i denne forbindelse nævnes, at der i

1975 vil forefindes ca. 4.500 kollegieværelser på Amager (jvf. bilag A).

Samtlige disse krav vil efter universitetets opfattelse i høj grad blive opfyldt ved en placering i Kalvebodkilen.

Københavns universitet finder det endvidere godt gjort, at der ikke er konstateret problemer af teknisk, økonomisk, byplanmæssig eller trafikal art, der kan motivere, at et universitetsbyggeri i Kalvebodkilen ikke gennemføres, idet der *alene* tages forbehold over for muligheden af, at lufthavnen forbliver i Kastrup og samtidigt udbygges til en egentlig storlufthavn.

I styringsgruppens sammenfattende vurdering hedder det:

»Styringsgruppen vil sammenfattende dtale, at lægges der afgørende vægt på, at en beslutning om udbygning af Københavns universitet træffes i nær fremtid, vil det ikke være forsvarligt at vælge en placering i Kalvebodkilen.

Kan beslutningen derimod udskydes, viser konsulentfirmaets rapport, at en placering i Kalvebodkilen er mulig«.

Københavns universitet ønsker hertil at bemærke at det – i betragtning af udtalelsens definitive karakter – havde været ønskeligt med en præcisering af begrebet »i nær fremtid«.

Såfremt styringsgruppens kommentar kan tolkes således, at der alene tales om en udskydelse indtil egnsplanen og Københavns kommunes dispositionsplan for Vestamager foreligger i 1970, kan universitetet tilslutte sig styringsgruppens udtalelse, idet man dog skal fremhæve, at universitetet må anse et universitetsområdes indpasning i Kalvebodkilens arealanvendelse for at være et så betydningsfuldt element – alene størrelsesmæssigt – at det vil være nødvendigt med en definitiv beslutning allerede tidligt i 1970 fra Folketingets side om, hvorvidt og i givet fald hvor store arealer, der skal reserveres i Kalvebodkilen for uddannelsesfunktioner, forinden en nøjere planlægning af arealanvendelsen i Kalvebodkilen reelt vil kunne finde sted.

Forholdet til det andet sjællandske universitets-uddannelsescenter og udbygningstakten i Amager-centret.

Over for den kendsgerning, at studenterbestanden øst for Storebælt vil passere 30.000 universitetsstuderende omkring 1975 og 40.000 omkring 1980, ønsker Københavns universitet fortsat at tilslutte sig »Planlægningsrådet for de højere uddannelser«s synspunkt om, at det andet sjællandske universitetscenter bør opbygges både hurtigt og hensigtsmæssigt, og finder, at dette center bør opbygges som en selvstændigt fungerende enhed.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at blokvis

udflytning af fag fra Københavns universitet til dette nye center vil medføre betydelige ulemper, først og fremmest for studerende og lærere ved det eksisterende universitet, men i lige så høj grad for selve opbygningen af en tidssvarende forsknings- og undervisningsstruktur ved det nye center.

Det skal endvidere kraftigt understreges, at uanset, hvor effektive bestræbelser, der udfoldes for hurtigt at gøre det nye sjællandske center funktionsdygtigt er det realistisk at regne med, at Københavns universitet fra midten af 1970'erne og mange år frem skal uddanne op mod 30.000 universitetsstuderende.

En nærmere vurdering af i hvilken takt et andet sjællandsk universitet vil kunne aflaste Københavns universitet i perioden indtil 1980 er ikke mulig på det foreliggende grundlag.

Derfor finder Københavns universitet det tillige tvungende nødvendigt, at der *snarest* træffes beslutning om en universitetsudbygning i Kalvebodkilen, og at en sådan beslutning umiddelbart følges op med bevillinger til programmering og planlægning af udbygningen.

I tilslutning hertil skal det påpeges, at det kunne være ønskeligt at undersøge muligheden for hurtigt at etablere et midlertidigt pavillonbyggeri på de byggemodne arealer i den nordligste del af Vestamager-arealerne.

Et sådant pavillonbyggeri kunne, i perioden indtil permanente bygninger er opført på Vestamager syd for Sjællandsbroen (1970–75) medføre, at indgåelse af nye, dyre og uhensigtsmæssige lejemål i indre by kunne reduceres væsentligt i nævnte periode.«

Universitetet fandt endvidere, at der var grund til at give en nøjere vurdering af styringsgruppens synspunkter om støjproblemet hidrørende fra Kastrup lufthavn.

Centerudvalget kommenterede støjproblemet således:

»Om støjproblemet karakter for universitetet er det i Kalvebodrapporten anført:

»Det er skønnet, at et universitet i støjmæssig henseende kan sidestilles med et boligområde. Det er dog muligt, at det er lidt mindre følsomt, idet universitetet stort set kun er i brug i dagtimerne«.

Til denne vurdering ønsker universitetet at bemærke, at for så vidt angår støjbelastningerne i dagtimerne kan det ikke udelukkes, at der må stilles strengere støjmæssige krav ved et universitet end ved et boligområde under hensyn til, at undervisning og forskning først og fremmest finder sted i dagtimerne, og at disse funktioner er mere støjfølsomme end dagfunktionerne i boligområder.

De i Kalvebodrapportens illustration D viste

støjgrænser anskueliggør en situation, hvor de nuværende beflyvningsmæssige restriktioner for startbane 12-30 er ophævet med heraf affødte betydelige støjgener for såvel eksisterende som fremtidig bebyggelse på Amager.

Det fremhæves imidlertid af ministeriet for offentlige arbejder, at nævnte situation tegner et særdeles uønsket skræmmebillede af de fremtidige støjproblemers omfang, og at netop dette bl.a. er en medvirkende årsag til at ønske lufthavnen flyttet til Saltholm.

Såfremt en sådan flytning ikke sker – en formodning, der er blevet fremført i styringsgruppen – vil konsekvensen antageligt, snarere end at støjrestriktionerne opgives, blive, at Kastrup lufthavn ikke udbygges til betydelige trafikmængder. Sidstnævnte omstændighed er formentlig baggrund for, at lokale planlæggende myndigheder disponerer under den klare forudsætning, at de vestlige dele af Amager ikke vil blive væsentligt udsat for støjgener fra beflyvningen af lufthavnen, uanset at anlægsarbejderne på Saltholm endnu ikke er igangsat.

Det forekommer derfor sandsynligt – og det er for universitetet en nødvendig forudsætning – at støjproblemet bliver betydeligt mindre end det i Kalvebod-rapporten antydede omfang. Under denne forudsætning kan det meget vel tænkes, at støjproblemet ved en universitetsplacering i Kalvebodkilen i en samlet vurdering vil være mindre end de problemer af anden art, der vil opstå, såfremt en universitetsudbygning i Kalvebodkilen ikke gennemføres.«

B.2.7. Universitetets redegørelse af marts 1970 om den midlertidige udbygning ved de teologiske, rets- og statsvidenskabelige og filosofiske fakulteter i perioden 1970-75

I ovennævnte skrivelse (pkt. B.2.6) konkluderede centerudvalget bl.a., at det i tiden før en permanent udbygning for de 3 humanistiske fakulteter kunne realiseres, ville være nødvendigt at træffe visse midlertidige foranstaltninger for at imødekomme det stadigt voksende pres på lokalerne i indre by.

Der blev af planlægningsgruppen under centerudvalget udarbejdet en særlig redegørelse af marts 1970 om dette problem.

Fra redegørelsens indledning citeres:

»I materialet påvises nødvendigheden af hurtigt at tilvejebringe øgede arealer for disse fakulteter, ud over de for tiden disponible og forudsete, bl.a. Danmarks tekniske Højskoles Østervoldkompleks, således at det nuværende og stigende studentertals

undervisnings- og andre pladsbehov og institutters og administrationens funktioner kan tilgodeses på forsvarlig måde inden for de nærmeste år.

Der fremlægges en talmæssig oversigt over de hertil nødvendige arealer ud fra angivne normer for de forskellige funktioner, sammenholdt med prognoser for studenterbstanden i de pågældende fakulteter i årene 1970-75.

Det fremhæves, at nødløsninger mest hensigtsmæssigt og med mindst bekostning kan tilvejebringes ved et nybyggeri, indrettet provisorisk til ovennævnte formål og at omfanget af sådanne foranstaltninger må sættes i relation til, hvor hurtigt og i hvilken udstrækning en aflastning af universitetet kan finde sted ved opførelse af bygninger til permanent brug for Københavns universitet.

De foresatte forslag til nødløsninger præjudicerer ikke beslutningen om placering af universitetets permanente udbygning og vil derfor kunne planlægges og iværksættes uafhængigt heraf.

Universitetet skal anmode om, at der snarest under undervisningsministeriets nedsættes en arbejdsgruppe, som skal undersøge forudsætningerne for at gennemføre de fremlagte forslag og afgive en konkret plan for deres iværksættelse.

Redegørelsen har været behandlet i universitetets »centerudvalg« og bilagsmaterialet er udarbejdet af et underudvalg under centerudvalget.

De beregninger og forslag, som indeholdes i notat og bilag, vil kun i nogen grad udligne universitetets lokalemæssige »efterslæb«, som bl.a. er nævnt i bemærkningerne til lovforslag nr. 60/1969-70 om Københavns universitets placering og universitetscentre. Det angives her, at den nuværende kapacitet ud fra de i Planskitsen for de højere uddannelser indtil 1980 angivne normer kun svarer til ca. 10.000 studenter.

Universitetet må derfor indstændigt henstille, at der samtidig med beslutning om dets fremtidige placering fastsættes kortfristede terminer for planlægning og påbegyndelse af permanente bygninger til universitetsformål.«

Der blev foretaget en opgørelse over de 3 fakulteters lokalebesiddelser pr. december 1969.

Opgørelsen viste, at de arealer, der ved årsskiftet 1969/70 står til rådighed for de 3 humanistiske fakulteter i den indre by, omfatter i alt 27.624 m² netto etageareal, incl. kantiner og studenterfaciliteter i indre by samt en andel af rektors, kurators og fakulteternes administrationslokaler.

Antallet af studerende under de 3 fakulteter er i alt 13.959, svarende til, at der er 2,0 m²

netto etageareal til rådighed pr. studerende. Dette etageareal fordeler sig med

0,85 m² til institut- og bibliotekslokaler,
0,71 m² til auditorie- og eksamenslokaler,
0,10 m² til kantiner,
0,17 m² til studenterfaciliteter og
0,17 m² til centraladministration.

I disse arealangivelser er ikke medregnet periodisk lejede lokaler til undervisning og eksamensafholdelse.

Om lokalebehovet frem til 1980 siges i redegørelsen bl.a.:

»I indstilling af september 1967 fra Planlægningsrådet for de højere uddannelser til undervisningsministeren vedrørende udbygningen af universitetskapaciteten øst for Storebælt anføres i indstillingens bilag 2 som norm for de humanistiske fakulteter et etagearealbehov på 5,5 m² netto pr. student i tiden frem til 1980. I denne norm er medregnet arbejdsrum til videnskabeligt personale og 2. delsstuderende (specialstuderende) samt undervisningslokaler (auditorier m.v.).

I rapport fra styringsgruppen til undervisningsministeren af november 1969 om universitetsplacering i Kalvebodkilen anføres en norm på 10 m² brutto pr. student.

En planlægningsgruppe ved Københavns universitet har foretaget en ajourføring af disse arealnormer, jvf. bilag 1.

Resultatet af denne ajourføring har været, at det samlede lokalebehov ved de humanistiske og samfundsvidenskabelige fag omfattende institut- og bibliotekslokaler, auditorier, eksamenslokaler, kantiner, studie- og studenterfaciliteter samt lokaler til centraladministrationen er opgjort til 7,3–8,8 m² netto pr. tilmeldt studerende med en fordeling på de enkelte lokalekategorier som angivet:

Arealbehov ved de 3 humanistiske fakulteter i tiden frem til 1980

Funktionstype	m ² netto etageareal pr. tilmeldt studerende
1. Institutlokaler	1,3
2. Bibliotekslokaler (mindre håndbogssamlinger o.l.)	0,2
3. Auditorie- og undervisningslokaler	1,5–2,5
4. Eksamenslokaler	0,4
5. Kantiner	2,1
6. Primære studenterfaciliteter	0,9
7. Sekundære »	0,5–1,0
8. Centraladministration	0,4
I alt arealbehov	7,3–8,8 m ² netto

Ved en midlertidig løsning findes det rimeligt at nedsætte arealnormerne, og det anbefales til dette formål at disponere efter følgende norm:

institut- og bibliotekslokaler	1,0 m ²
auditorier	1,5 m ²
eksamenslokaler	0,3 m ²
kantinelokaler	0,7 m ²
studiefaciliteter	0,9 m ²
centraladministration	0,4 m ²
I alt	4,8 m ²

Med de hidtil forberedte udbygninger i indre by og med en forventning om at studenterbestanden ved de tre fakulteter i 1975 vil blive af størrelsesordenen 18–20.000 studerende, konkluderes det herefter, at det i 1975 vil være nødvendigt at kunne disponere over yderligere 35–40.000 m² netto etageareal og det anbefales at søge en midlertidig udbygning af dette omfang fremmet.

Der blev i redegørelsen peget på to muligheder for placeringen af det midlertidige byggeri.

Den ene mulighed var erhvervelse af en større 6-etages ejendom, der kunne opføres ved Christmas Møllers Plads på Amager, indeholdende ca. 50.000 m² brutto etageareal.

Den anden mulighed var at opføre et 1-etages pavillonbyggeri på et ca. 15 ha stort areal, beliggende umiddelbart syd for Serum-instituttet på Nordamager.

Redegørelsen blev ledsaget af en række bilag, og der skal især omtales bilag 6, der indeholder en økonomisk sammenligning mellem forskellige måder at fremskaffe nye lokaler på. Det fremgår heraf, at lokalefremskaffelse ved indgåelse af lejemål med hertil hørende nødvendige ombygninger generelt er 25–40 pct. dyrere end såvel erhvervelse af en eksisterende ejendom med påfølgende ombygning, som nyopførelse af en ejendom indrettet til formålet.

B.2.8. Betænkning af 15. maj 1970 over forslag til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre (frem-sat 28. november 1969)

Den 15. maj 1970 afgav Folketingsudvalget betænkning om det af undervisningsministeren

d. 28. november 1969 fremsatte lovforslag om bl.a. Københavns universitets placering.

Generelt om etableringen af uddannelsescentre fastslog udvalget:

»På grundlag af folketingets behandling af det foreliggende lovforslag må der gennemføres en yderligere konkretisering af planlægningen af de højere uddannelsers udbygning indtil 1980 og foretages en videreudvikling af centerideerne på konkret grundlag.

Dette planlægningsarbejde må gennemføres således, at der senest i 1972-73 kan fremlægges en helhedsplan for udbygningen. Helhedsplanen bør bygge på centerideens forudsætninger og bør også omfatte andre videregående uddannelser, der helt eller delvis skal foregå inden for centrene.«

Specielt om Københavns universitets udbygning angav folketingsudvalget følgende retningslinier:

»For så vidt angår Københavns universitets udbygning, forudsættes det lægevidenskabelige og det matematisk-naturvidenskabelige fakultet udbygget i området på og omkring Nørre Fæled som nævnt i lovforslagets § 1. Det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske fakultets udbygningsbehov søges foreløbigt dækket ved et midlertidigt byggeri på det nordlige Amager i overensstemmelse med det af Københavns universitet stillede forslag. De hermed forbundne udgifter afholdes inden for de i lov af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning fastlagte rammer, og der ned sættes snarest en arbejdsgruppe, som skal gennemarbejde Københavns universitets forslag og udarbejde en plan til dets gennemførelse.

Der er i udvalget principiel enighed om, at den permanente udbygning af de tre nævnte fakulteter bør ske på et areal i Kalvebodkilen, og at denne forudsætning må indgå i den videre planlægning af Københavnsegnens udvikling. Der tages endelig stilling til den permanente udbygning, så snart den øvrige planlægning tillader det.

I den samlede planlægning af Københavns universitets udbygning bør man sigte mod en kapacitet på ca. 23.000 studerende.«

Om universitetscentret i Roskilde blev følgende retningslinier angivet:

»Universitetscentret i Roskilde skal bl.a. omfatte nogle humanistiske og naturvidenskabelige uddannelses- og forskningsenheder. Der skal ned sættes en planlægningsgruppe med den opgave at tilrettelægge centrets opbygning således, at undervisningen så vidt muligt kan påbegyndes i 1972-73.

Det foreløbige mål for centrets udbygning må være, at det i 1980 kan have kapacitet til 6-8.000 studerende.«

I forhold til de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget ved dets fremsættelse d. 28. november 1969 er der sket visse ændringer.

I foregående afsnit A om udbygningen i Nørrebrocentret er omtalt, hvorledes udbygningen for de matematisk-naturvidenskabelige fag nu fortrinsvis må tænkes at skulle ske, dels i Nørrebrocentret, dels ved Roskilde universitet, men derimod næppe på Københavns universitets udbygningsareal i Kalvebodkilen.

Af 15. maj-betænkningen fremgår endvidere, at kapaciteten ved Københavns universitet på længere sigt bør begrænses til ca. 23.000 studerende, men begrebet »længere sigt« defineres ikke nøjere.

I forbindelse hermed er det værd at bemærke, at kapaciteten ved Roskilde universitet i 1980 forudsættes at skulle være 6-8.000 studerende. Sammenholdes dette med de foreliggende prognoser for studenterbestanden øst for Storebælt i 1980, må det betyde, at der i 1980 ved Københavns universitet må påregnes en studenterbestand på 30-35.000 studerende, jvf. det foregående punkt B.2.2.

Såvidt vides foreligger der på nuværende tidspunkt (februar 1971) ikke tilkendegivelser fra folketingsudvalgets side af, hvorledes lokale problemerne ved Københavns universitet skal løses i en sådan situation.

For så vidt angår bemærkningen i 15. maj-betænkningen om, at der snarest skal ned sættes en arbejdsgruppe, der skal gennemarbejde universitetets forslag om midlertidig udbygning, må det konstateres, at en sådan arbejdsgruppe endnu ikke var etableret ved årsskiftet 1970/71.

B.2.9. Dispositionsplanforslag fra Vestamagerarealerne, udarbejdet af Direktoratet for Københavns kommunes generalplanlægning i oktober 1970

Siden afgørelsen i 1965 af arkitektkonkurrencen om de fremtidige bebyggelser på Vestamager har der hos kommunens generalplanmyndigheder været foretaget et løbende planlægningsarbejde for området.

I oktober 1970 fremlagdes af kommunens direktorat for generalplanlægning en række dispositionsplanforslag for Vestamager.

I disse var universitetets placering et betydningsfuldt element og planerne er sammenfattet til 3 forskellige hovedtyper.

I den første hovedtype er universitetet og uddannelsescentret placeret på et 230 ha stort areal mellem Islands Brygge, Sydhavnen, Sjællandsbroen og en fremtidig tunnelbanelinie, placeret i nord-sydretningen gennem de ubebyggede arealer. Generalplandirektoratet har, ud fra en række by- og trafikplanmæssige hensyn, fundet denne plan mest hensigtsmæssig.

I den anden hovedtype er uddannelsescentret placeret i den vestlige del af arealet mellem en fremtidig lufthavnsmotorvej og en Sverigesmotorvej, og endelig er uddannelsescentret i den tredje hovedtype placeret i Tårnby kommune syd for Sverigesmotorvejen.

Dispositionsplanforslagene forventes i det kommende år behandlet af Københavns kommunes borgerrepræsentation og når en plan er vedtaget, må det formodes, at planlægningen af universitetets permanente udbygning på Vestamager kan konkretiseres.

Det skal yderligere nævnes, at generalplandirektoratet i dispositionsplanrapporten har foreslået, at universitetets midlertidige udbygning mest hensigtsmæssigt kan finde sted på et areal, der er mere sydligt beliggende end det af universitetet foreslåede areal syd for Serum-instituttet.

B.2.10. Universitetets skrivelse af 13. november 1970 om den midlertidige udbygning på Amager

Uanset at der ikke er nedsat den ovenfor omtalte arbejdsgruppe vedr. den midlertidige udbygning, har universitetet fortsat tilrettelæggningen af den midlertidige udflytning, bl.a. motiveret i, at det er tvingende nødvendigt, at der kan tages lokaler i brug her i efteråret 1972.

I skrivelse til undervisningsministeriet af 13. november 1970 har universitetet opstillet et foreløbigt udbygningsprogram.

Hovedsynspunktet heri er, at der i 1972 på

Amager skal skaffes lokalekapacitet for ca. 3.000 studerende i de samfundsvidenskabelige faggrupper og at der i 1973 skal være kapacitet til ca. 5.000 studerende.

Det er herunder en klar forudsætning, at også Roskildeuniversitetet er funktionsdygtigt i 1972 og at dettes kapacitet løbende udbygges, og det er samtidigt forudsat, at studentertilgangene ikke bliver større end beregnet i undervisningsministeriets prognose 1969-75.

Det antages, at der i 4-års perioden 1972-75 kan etableres ca. 40.000 m² netto etageareal, udbygget med ca. 10.000 m² pr. år.

Ved midlertidige universitetsudbygninger har man tidligere anvendt begrebet pavillonbyggeri, forstået som 1-etages træbygninger. Den teknologiske udvikling har i de allerseneeste år imidlertid medført, at hovedformålet med pavillonbygninger – at få et hurtigt gennemførligt lavprisbyggeri – nu også kan opfyldes med bygningsopførelser i tungere materialer (præfabrikerede standardbygninger i beton).

Under hensyn til landets almindelige økonomiske situation forudser universitetet, at de midlertidige bygninger skal anvendes igennem en længere årrække, og man foreslår derfor, at interessen samles omkring et byggeri udført i mere bestandige materialer og som ikke i første omgang forsynes med komplicerede installationer, men som blot er forberedt til, at yderligere udstyr senere kan indbygges. Rektor påpeger endvidere i sin skrivelse behovet for, at hele den tekniske forberedelse igangsættes omgående, d.v.s. at forhold omkring grund- og trafikmodning samt planlægningen af tekniske forsyningsanlæg (kloak, vand, el, fjernvarme) tages op til en omhyggelig bearbejdning sammen med Københavns kommune, idet det fremhæves, at netop de beslutninger, hvor man er afhængig af andre myndigheders planlægning, ofte kan trække i langdrag.

Endelig henstiller universitetet, at spørgsmålet om den nøjere afgrænsning af arealet, hvor den midlertidige udbygning skal finde sted, tages op til hurtig behandling i samejet mellem stat og kommune for Vestamagerarealet og der henvises herunder til den af Københavns byplanmyndigheder i oktober fremlagte dispositionsplan for Vestamager.

B.3. Status ved årsskiftet 1970/71

Sammenfattende kan det i den forløbne periode opnåede planlægningsresultat vedr. de 3 humanistiske fakulteters udbygning karakteriseres som relativt tilfredsstillende. Det er dog med en vis bekymring, at universitetet må konstatere en langsommere beslutningstakt i de forskellige spørgsmål, end den sagens vigtighed nødvendiggør, og det er universitetets håb, at dette forhold må bedres i det kommende år.

Ved årsskiftet har universitetet igangsat en mere detaljeret planlægning af, hvorledes udflytningen til Amager kan ske mest hensigtsmæssigt. Ved tilrettelæggelsen heraf vil navnlig følgende hensyn blive tilgodeset:

a. Den funktionelle sammenhæng mellem fag og institutter, under hensyn til såvel igangværende samarbejde i uddannelse og forskning som forventninger om hensigtsmæssige fremtidige institutstrukturers organisation

og faglige samhörighed. Hensynet til realiseringen af en samfundsvidenskabelig basisuddannelse indgår heri med en særlig vægt.

- b. De nuværende ejendommers og lokalers bygningsmæssige standard, således at det, i en afviklingsplan for provisoriske lejemaal og ejendomsbesiddelser, sikres, at de mest uhensigtsmæssige lokaler afvikles først.
- c. Under hensyn til perspektivet for de enkelte fags og institutters lokalisering på det længere sigt vil det blive tilstræbt, at antallet af omflytninger inden for den samlede lokalemasse minimeres, dette såvel af økonomiske grunde som på grund af de ulemper, flytteprocesser forvolder i det daglige arbejde.
- d. En økonomisk optimering, hvori årlige udgifter vedr. lejemaal, forrentning og afskrivning af midlertidige ombygninger samt anlægsinvesteringer i nybyggeri for de 3 humanistiske fakulteter vurderes i en helhed.

C. Program for en helhedsplanlægning ved Københavns universitet

I begyndelsen af året 1969-70 blev der taget initiativ til at forberede en procedure for universitetets fremtidige planlægning af drifts- og anlægsvirksomheden såvel for kortsigtede som langsigtede planlægningsperioder.

Tilskyndelsen til dette initiativ har bl.a. været, at der for samtlige offentlige aktiviteter forberedes en perspektivplanlægning for 15-årsperioder, hvori der skal fastlægges rammer for den økonomiske ekspansion inden for de enkelte samfundssektorer.

En yderligere tilskyndelse har det været, at der ved gennemførelsen af den nye styrelseslov skal ske en omlægning af universitetets administrative struktur og at det i forbindelse med denne omdannelse vil være hensigtsmæssigt at gennemføre en konsekvent procedure for den måde, hvorpå der skal foretages prioritering mellem universitetets hovedområder og institutter, både hvad angår den løbende drift og anlægsvirksomheden.

Uanset, at de hidtidige overvejelser har været rent foreløbige, skal der dog kort omtales

nogle forhold, som må indgå i helhedsplanlægningen.

Undervisningsbyrden. På baggrund af studieplaner og skemaplaner må der ved hvert fag foretages en løbende registrering af undervisningsbyrden, udtrykt f.eks. ved antal studenter-skematimer pr. uge, som de enkelte hovedområder og institutter vil være forpligtet til at dække.

Undervisningskapaciteten. På tilsvarende måde må der foretages en løbende registrering og vurdering af undervisningskapaciteten, udtrykt ved antal nødvendige lærertimer pr. uge.

Vurderingen må bl.a. basere sig på, *dels* normer for forholdet mellem direkte og indirekte undervisningstid opstillet for hvert fag ud fra deres særlige karakteristika, *dels* den mest hensigtsmæssige sammensætning af lærerstaben ved de enkelte fag (fast og løst ansatte lærere, stipendiater, instruktører m.v.).

Forskningskapaciteten. Ud fra synspunkter om, hvorledes universitetet bedst varetager sine samlede forskningsforpligtelser over for sam-

fundet, må der for både kortere og længere perioder opstilles retningslinier for, hvorledes forskningskapaciteten, udtrykt ved antal stillinger eller forskertimer pr. år, skal fordeles mellem hovedområder og institutter. I den forbindelse må det haves for øje, at bevillinger i fremtiden måske snarere generelt vil blive tildeelt forskningsprojekter frem for forskere, bl.a. på grund af den langt større tværfaglige integration og gruppearbejdsform, som moderne forskning indebærer.

Løbende drift og administration. For de løbende udgifter til inventar og andre driftsmidler samt til administrativt personale må der ligeledes opstilles funktionelt begrundede normer som grundlag for den indbyrdes prioritering mellem hovedområder og institutter.

Anlægsvirksomhed. Gennemførelse af nyanlæg eller ombygninger af eksisterende anlæg må ligeledes prioriteres ud fra nærmere specificerede normer for forhold mellem bygningsarealers størrelse og studenterbestand, personaleantal, forskningsaktiviteter o.l.

Bygningsvedligeholdelse. Der må foretages en løbende registrering af omkostningerne ved de enkelte universitetsbygningers løbende drift og vedligeholdelse, med henblik på en stadig minimering af disse udgifter.

De her nævnte forhold giver en – omend ikke udtømmende – antydning af, hvorledes universitetet i fremtiden kan medvirke til, at de økonomiske ressourcer udnyttes med mindst muligt spild, således at foreliggende bevillinger på ethvert tidspunkt udnyttes mest hensigtsmæssigt.